

ODPOVĚĎ NA REAKCE NA OTEVŘENÝ DOPIS

Vážený pane poslanče,

předně Vám děkujeme, že jste reagoval na otevřený dopis českých nevládních organizací podporujících demokracii a lidská práva ze dne 14. 10. 2013, jenž se zabýval účastí českých politiků na pozorování prezidentských voleb v Ázerbájdžánu.

Ve zmíněném dopise jsme vyjádřili své znepokojení nad prohlášeními některých českých politiků do tiskových a zahraničních médií, že prezidentské volby v Ázerbájdžánu proběhly demokraticky a svobodně. Podobná prohlášení totiž dle našeho názoru přispívají k legitimizaci diktátorského režimu prezidenta Ilhama Alijeva. Přesvědčení, že současný Ázerbájdžán je nedemokratickým režimem, ostatně sdílíme s respektovanými mezinárodními organizacemi monitorujícími úroveň demokracie a lidských práv jako jsou Amnesty International, Human Rights Watch či Freedom House.¹

Rádi bychom odpověděli na Vaše vyjádření v dopise ze dne 16. 10. 2013: „k předvolební kampani se nemohu vyjádřit, vlastní průběh voleb byl svobodný a demokratický“. Svě tvrzení podkládáte argumentem, že jste jako člen pozorovatelské mise EAEO (European Academy for Elections Observation) nehodnotil průběh celých voleb, ale pouze situaci v konkrétních volebních místnostech, které jste navštívil během volebního dne.

Zaprvé, shledáváme velmi problematickými pozorovatelské mise, jejichž hodnocení se zakládá pouze na jednodenním pozorování několika volebních místností. Jak jistě víte, volební proces je komplexní záležitostí a k porušování pravidel dochází zejména během předvolební kampaně. Jedno- či dvoudenní pozorování voleb neumožňuje danému pozorovateli získat dostatečný vhled do situace na místě a tudíž ani relevantní informace, na jejichž základě by bylo možné průběh volebního procesu hodnotit. Právě z těchto důvodů byla v roce 2005 na půdě OSN přijata Deklarace principů pro mezinárodní volební pozorovatele, která je povazuje komplexním pozorováním celého volebního procesu, tedy nejen volebního dne.² Podle veřejně dostupných informací však EAEO není signatářem tohoto dokumentu, přičemž etický kodex pozorovatelů EAEO se omezuje pouze na sedm stručných, velmi obecných bodů.³

To je patrně důvod, proč bylo pochvalné stanovisko EAEO k průběhu voleb v příkrém rozporu s velmi kritickými nálezy pozorovatelské mise Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) či

¹ Zprávy Amnesty International, Human Rights Watch a Freedom House hodnotící současný stav demokracie a aktuální dění v Ázerbájdžánu viz <http://bit.ly/1gmkona>, <http://bit.ly/1ed95Ma>, <http://bit.ly/1aaUiAG>

² Více o Deklaraci principů pro mezinárodní volební pozorovatele <http://bit.ly/HaTAcq>

³ Etický kodex EAEO viz <http://bit.ly/1gETlkc>

výše zmíněných mezinárodních lidskoprávních organizací. OBSE se svými 289 krátkodobými, 30 dlouhodobými pozorovateli a týmem 13 mezinárodních expertů hodnotila volby jako nesvobodné. Například sčítání hlasů bylo pozorovateli OBSE hodnoceno negativně „v bezprecedentních 58 % pozorovaných volebních místnostech“, nemluvě o diskriminační předvolební kampani, věznění opozičních kandidátů a kritiků režimu, zastrašování voličů a kandidátů či porušování základních svobod. Toto jsou předběžné závěry mise OBSE, signatáře výše zmíněné deklarace, která postupovala podle dohodnutých mezinárodních standardů, tj. monitorovala předvolební kampaň a celkovou situaci na místě několik měsíců před samotnými volbami.⁴

Zadruhé, ve svém dopise zmiňujete, že „se stejným výsledkem [svobodný a demokratický průběh voleb] se setkávali nejen moji kolegové z delegace [EAEO], ale i kolegové z Rady Evropy a Evropského parlamentu“. Pochvalné prohlášení pozorovatelských delegací Evropského parlamentu (EP) a Parlamentního shromáždění Rady Evropy (PACE) považujeme za skandální.⁵ Tím, že obě tyto pozorovatelské mise hodnotily volby na základě pozorování pouze volebního dne a jeho předvečeru, totiž jednaly v přímém rozporu se zmíněnou deklarací, jíž jsou signatáři.⁶ V Evropském parlamentu ostatně toto prohlášení vzbudilo kritiku.⁷ EP se nakonec ve své rezoluci z 23. října, která mimo jiné zmiňuje porušování základních svobod během prezidentských voleb v Ázerbájdžánu, odvolává nikoliv na prohlášení pozorovatelské mise EP, ale právě na dlouhodobou misi OBSE.⁸ Tento fakt již bohužel nic nezmění na tom, že dřívější pochvalná prohlášení pozorovatelské delegace EP, PACE ale i EAEO v důsledku propůjčila legitimitu zfalšovanému volebnímu procesu a de facto zdiskreditovala práci nejen OBSE, ale i místních lidskoprávních aktivistů, novinářů a pozorovatelů z řad občanů, kteří volby monitorovali často za cenu osobního ohrožení.

Za třetí, dovolte ještě krátkou zmínku o organizaci EAEO, jejíž pozorovatelské mise jste se zúčastnil. Doufáme, že vy osobně máte přesnou představu o zakladatelích, vedení i zdrojích financování této organizace. Její internetové stránky totiž tyto informace nezveřejňují, což působí poněkud nedůvěryhodně.

Rádi bychom Vás tímto dopisem vyzvali k tomu, abyste se v budoucnu účastnil jen takových pozorovatelských misí, které se řídí přijatými mezinárodními standardy a umožňují profesionální a důvěryhodné pozorování voleb. A dále abyste se na základě této poslední zkušenosti zasadil i o změnu praxe pozorovatelských misí Evropského parlamentu tak, aby volební monitoring napříště skutečně probíhal v souladu s mezinárodními standardy, k nimž se Evropský parlament hlásí.

⁴ Stanovisko OBSE k předběžným nálezům a závěrům k volbám viz <http://bit.ly/17etZJj>

⁵ Společné prohlášení EP a PACE viz <http://bit.ly/1a4qOGH>

⁶ Seznam signatářů Deklarace principů pro mezinárodní volební pozorovatele k dubnu 2013 viz <http://bit.ly/1a7j8n4>

⁷ Více k této debatě viz <http://bbc.in/1akeX5p>

⁸ Rezoluce EP z 23. října se zabývá volbami v Ázerbájdžánu v bodech 31 a 32, celý text rezoluce viz: <http://bit.ly/1b6R9yT>

V případě Vašeho zájmu rádi poskytneme informace o režimech, jako je Ázerbájdžán, od našich místních partnerů.

S pozdravem,

Šimon Pánek

Šimon Pánek, Člověk v tísni

DEMÁS – Asociace pro podporu demokracie a lidských práv

NESEHNUTÍ – Nezávislé sociálně ekologické hnutí